

Asia: OM 9/021/2016

Tuomioistuinviraston perustaminen

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko vai vastustatteko tuomioistuinviraston perustamista?

Kannatan

Mikä on yleinen arvionne toimikunnan ehdotuksesta?

Toimikunta on tehnyt perusteellista työtä sekä periaatteellisesti että käytännön kannalta merkittävän uudistuksen – tuomioistuinviraston perustamisen – lähtökohdista, vaatimuksista, tehtävistä ja toteutusvaihtoehdoista ja päätynt eri vaihtoehtojen perusteellisen punninnan jälkeen selkeisiin ratkaisuehdotuksiin.

Tuomareiden valvonnan ja kansainvälisen oikeudenhoidon tehtävien linjaaminen tuomioistuinviraston tehtäväalueen ulkopuolelle on kannatettava ratkaisu.

Miten arvioitte tuomioistuinviraston hoidettaviksi ehdotettuja tehtäviä?

Tehtäväala on laaja, kuten keskusvirastolla kuuluu olla. Tuomioistuinlain 19a luvun 2 §:ään kirjatut tehtäväkohdat saanevat lähemmän sisältönsä käytännön myötä.

Selvyyden vuoksi tuomioistuinlain 19a luvun 2 §:ään olisi ehkä voinut kirjata myös ne tuomioistuinvirastolle siirtyvät keskeiset tehtävät, joista säädetään muualla laissa, kuten lautamiehiin liittyvät tehtävät.

Pidättekö toimikunnan arviota tuomioistuinviraston henkilöstömäärästä oikeana ja riittävänä?

Ei missään tapauksessa. Todellinen, näin laajan ja keskeisesti tuomioistuinten toimintaan vaikuttavan tehtäväalan ja suuren tehtävämäärän hyvä hoitaminen edellyttää esitettyyn verrattuna vähintäänkin kaksinkertaista henkilöstömäärää.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan kokoonpanosta ja nimeämismenettelystä?

Ehdotettu johtokunnan kokoonpano on mietintöön liitetyissä eriävissä mielipiteissä kuvatus mukaisesti ongelmallinen. Viraston päätöksentekojärjestelmää tulisikin vielä pohtia. Toimiva vaihtoehto saattaisi olla hallitusneuvos Äijälän eriävissä mielipiteessään esittämä.

Johto- ja neuvottelukunnan nimeämismenettely voisi sinällään olla mietinnössä esitetyn mukainen.

Johto- tai neuvottelukunnan puheenjohtajuus tulisi kuitenkin määrätä vuosittain vaihtuvaksi korkeimpien oikeuksien, hovioikeuksien, käräjäoikeuksien, hallinto-oikeuksien ja erityistuomioistuinten edustajien kesken, jolloin eri tuomioistuinalojen näkökohdat tulisivat myös tältä osin tasapuolisesti esille.

Tasapuolinen vaihtuva puheenjohtajuus edellyttää johto- tai neuvottelukunnan toimikauden pituuden olevan kuusi vuotta.

Miten arvioitte toimikunnan ehdotusta tuomioistuinviraston johtokunnan ja ylijohdajan välisestä toimivallanjaosta?

Toimivallanjako johtokunnan ja ylijohdajan välillä jää ratkaistavaksi tuomioistuinviraston työjärjestyksessä. Tuomioistuinviraston johtokunnan päätettäväksi säädettyjen asioiden luettelo näyttää varsin kattavalta ja sulkee viraston keskeiset päätökset ylijohdajan päätösvalan ulkopuolelle.

Tuomioistuinviraston laaja ja vaativa tehtäväala huomioon ottaen viraston ylijohdajan kelpoisuusvaatimuksena tulisi olla perehtyneisyys sekä tuomarin että tuomioistuinalan tehtäviin.

Mikä on kantanne toimikunnan esittämään viraston sijaintipaikkaan ja sijaintipaikan valinnassa huomioon otettaviin seikkoihin?

Toimikunnan perustelut tuomioistuinviraston sijoittamiselle Helsinkiin tai joka tapauksessa pääkaupunkiseudulle ovat vastaansanomattomat ja oikeat.

Muuta huomioitavaa?

Esitetystä muodostaan tuomioistuinviraston perustaminen ei poista nykytilanteessa vallitsevaa ongelmaa ministeriötason poliittisen päätöksenteon vaikutusmahdollisuudesta lainkäyttöön resurssiohjauksen kautta.

Tuomioistuinten asemaa yhtenä länsimaisen yhteiskunnan peruspilarina tulisi korostaa niin, että tuomioistuinten ei tulisi joutua kamppailemaan samoista määrärahoista oikeusministeriön kaikkien muiden sektoreiden kanssa. Tuomioistuinviraston tulisi voida tehdä tuomioistuinlaitoksen kehys- ja määrärahaesitys erillään oikeusministeriön hallinnonalan muista sektoreista ja tuomioistuinlaitoksen resursointi tulisi erikseen valtion talousarviossa vahvistaa. Tällöin eduskunta voisi ottaa suoraan kantaa tuomioistuinlaitoksen toiminnan resursointiin sen mukaan kuin se tarpeelliseksi katsotaan.

Lausunnon laatimisen yhteydessä on kuultu käräjäoikeuden johtoryhmän jäseniä.

Ilmanen Johanna
Varsinais-Suomen käräjäoikeus